

YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU • Hüküm Gecesi

Birikim Yayınları, 1978 (1 baskı)

İletişim Yayınları 3 • Y. Kadri Karaosmanoğlu Bütün Eserleri Dizisi 3

ISBN-13: 978-975-470-567-6

© 1987 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1-19. BASKI 1987-2016, İstanbul

20. BASKI 2018, İstanbul

EDITÖR Bahriye Çeri

KAPAK Ümit Kıvanç

UYGULAMA Hasan Deniz

DÜZELTİ Seçkin Oktay

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3

Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Deve Kaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

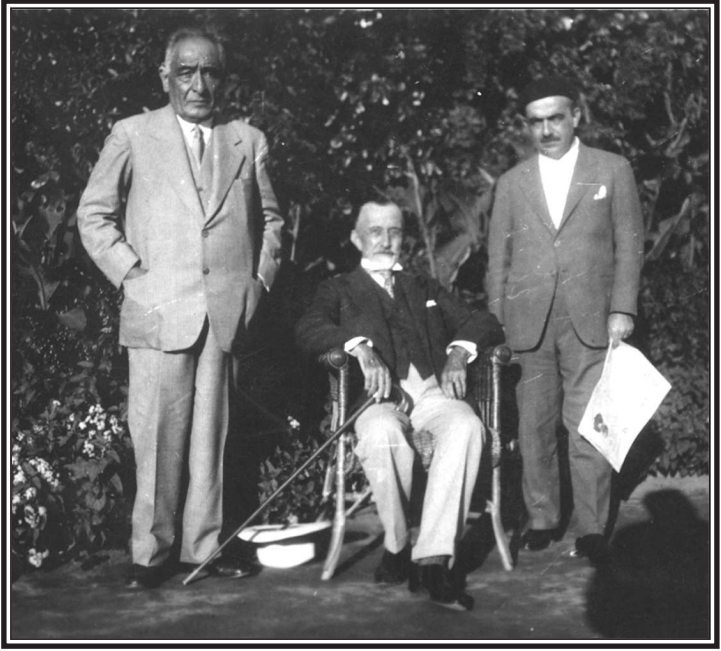
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU

Hüküm Gecesi

i l e t i Ő i m

1932 yılında Ahmet Ağaoğlu, Abdđlhak Hamid Tarhan ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu.

آدم گچي، هڪم گچي، دماغي افلا بزم، دماغي ~~هڪم گچي~~ هڪم گچي، نقشه
دو شڪل، فراغت و خدا خالغ قابليت لکله بهرام آه ~~هڪم گچي~~ ~~هڪم گچي~~
او ~~هڪم گچي~~ آدام گچي، بر کچي تيرن قلعه دوغري ايليو به بيله شزلا تيرن او
اوردا سگرتان بجان بر شاه اولم. حاله گله، گهوجان سايه ده مقل
ياي سني باجان ~~هڪم گچي~~ ، نفس نه آله ترون بريد ، اورده استانبول
دولديران بو يان ايليگي شاهان چهه سترام ، ستره اولم سني بيلته
اورده بر رحمت دار ترون ~~هڪم گچي~~ ~~هڪم گچي~~ ~~هڪم گچي~~ ~~هڪم گچي~~ ~~هڪم گچي~~
طه هقل بوقدن گوسته بيشتر اهرامه قدر ترين ~~هڪم گچي~~ ~~هڪم گچي~~ ~~هڪم گچي~~ ~~هڪم گچي~~
ديش قوران، برديش قوران ايد. !
يا گچي ، ~~هڪم گچي~~ ، ~~هڪم گچي~~ ، ~~هڪم گچي~~ ده شته بوزدن آباد ~~هڪم گچي~~
حققتا اورده سغه ، يا گچي نه ايد. (نه بي تخيل ايد مورده؟ بر هفت
ايجهه، بر اسر بائق، بر ايجه وهوره ، بر قاب قارا گوزان تنگي ايجه
دارعه نه علامه دي؟ مارامه بوئرگي اولم سني بلهيري، مارامه
اورده کن سه و سني بلهيري، مارامه نزه ايه يکي فکر ايجه بزم
تخيل گچي هيچ بر خرمه وريکته به ~~هڪم گچي~~ ~~هڪم گچي~~ گورلوب ليه ميورده؟ مارامه
گرتنه گله، درغرتنه واسيل ناسن ايشان يني بر ترن عقيده دار گندي رانغند

Yakup Kadri'nin elyazısı ile **Hüküm Gecesi** romanından bir sayfa.

İÇİNDEKİLER

I. İttihat ve Terakki Devrinde Bir Muhalif Gazete Yazarının Günü	11
II. Ahmet Kerim, Her Gece Uyumadan Önce O Günkü Hareketlerinin Muhasebesini Yapar.....	37
III. Ömer Beyefendinin Konağında Bir Gece	53
IV. Ahmet Samim Vuruluyor.....	69
V. "Girdabın Cereyanına Göre"	83
VI. Bir Maceradan Bir Maceraya.....	105
VII. Bir Maceradan Bir Maceraya (Devam)	117
VIII. Çifte Buhran	133
IX. Muhalefetin Zaferi.....	149
X. İki Sahne Arasında.....	169
XI. Bu Sahnede Görülen Şeyler.....	197
XII. Kanlı Bir Komediya.....	221
XIII. Bir İhtilâl Komitesi.....	241
XIV. Hüküm Gecesi	275
Merkezi Umumide Bir Konuşma	301

I

İTTİHAT VE TERAKKİ DEVRİNDE BİR MUHALİF GAZETE YAZARININ GÜNÜ

Bir akşam üstü evine dönerken şarkı ile karışık piyano sesini duyduğu andan beri köşe başındaki konağın önünden her geçişinde birkaç saniye duraklayıp içeriyi dinlemek Ahmet Kerim'in hayatında dayanılmaz bir alışkanlık yerine geçmişti. Onun içindir ki, bu sabah yanında Hasip Bey var diye oradan geçerken bu alışkanlığı yerine getirememiş olmak Ahmet Kerim'de iç sıkıcı bir tesir uyandırdı ve kendisi ile tanıştı tanışalı ağzından Edmond Desmoulains'in sosyal nazariyeleri dışında bir tek kelime işitmediği Hasip Bey'in yine aynı bahsi açtığını görünce bu iç sıkıntısı onda güç tutulur bir öfkeye çevrildi.

Tıpkı sabah kahvesini içmeden sokağa çıkmış bir tiryaki gibi idi. Halbuki, Ahmet Kerim'de bir alışkanlık haline geldiğini söylediğimiz bu köşe başındaki evi dinlemek hareketinde hattâ bir sabah kahvesinin kıymet ve lezzeti bile yoktu. Bunun böyle olduğunu kendisi biliyordu. Fakat derisi altında sert ve ekşi bir sıvı gibi dolaşan bu öfkeyi bir türlü yenemiyordu. Uykudan yeni kalkmış kart bir adam sesiyle dedi ki:

“Azizim Hasip Bey, bahsedip durduğunuz bu Edmond Desmoulains hayvanın biridir. Hiçbir yazar budalalık ve cehaleti bunun kadar ileriye götürmemiştir.”

Zavallı Hasip Bey sanki saçağı altında yürüdüğü çatıların birinden başına bir kiremit düşmüş gibi oldu. Sarsılarak durdu. Gözleri yere dikildi. Bir müddet böyle kaldı ve sonra, başını Ahmet Kerim’e çevirip:

“Aman efendim, rica ederim,” dedi. “Bu sözünüzü kimse-ler duymasın. Edmond Desmoulains hayvan! Edmond Desmoulains budala! Rica ederim, bunu bir daha tekrar etmeyiniz.”

Ve şimdi de bu nasihat ve merhamet edasıyla Desmoulains faslının tekrar başladığını hisseden Ahmet Kerim, biricik kurtuluş çaresini artık büsbütün başka şeylere dalıp gitmekte buldu. Mesela o gün gazeteye yazacağı makaleyi düşündü. Ona bu günlük gazetecilik mesleklerin en gücü, en bayağısı, en şerefsizi gibi geliyordu. Gerçi aslında halkı eğlendirmekten veya kendisini halka beğendirmekten başka bir manası olmayan bu mesleğin güzel ve asil tarafı yalnız sıkıntılarında ve tehlikelerinde idi. Fakat, yaz kış, her gece, bir sokağın belli bir yerinde, boyanarak, süslenerek ve tıpkı bir gazeteci gibi kendisini halka beğendirmek için bin türlü yalancı işveler yaparak saatlerce bir aşağı bir yukarı dolaşan bir kaldırım orospusunun hayatı da o kadar sıkıntıyla dolu ve o kadar tehlikelerle karşı karşıya değil midir? Siyasi gazete yazarı için dayak, kurşun, hapisane veya ip varsa bu zavallı kadın için de her an bir sarhoşun yumruğu, bir katilin bıçağı, bir firengilinin mikrobi vardır ve bir gazeteci okuyucularının sayısını artırmak yolunda bedenî ve fikrî ne kadar gayret harcarsa, beş olan müşterisini ona çıkarmak için çalışan bir fahişenin harcadığı gayret de hemen aynı nisbettedir.

Ahmet Kerim kendi kendine: “Günlük bir gazete yazarıyla bir kaldırım fahişesi arasındaki benzerlikler yalnız bun-

dan ibaret değil” dedi. “Bunun da, onun da biricik sermayesi halkın budalalığıdır. Amme efkârı bunların birinde hakikat ihtiyacını, ötekinde aşk ihtiyacını tatmin ettiğine inanır. Halbuki fahişenin verdiği aşk ne derece samimi ise gazetecinin söylediği hakikat de o derece doğrudur.”

Nidayı Hakikat başyazarı düşüncelerinin burasına gelince kendisinden iğrenir gibi oldu ve ruhunu, yaptıkları şeylerin dürüstlüğünden şüpheye düşen kişilere mahsus, derin bir keder kapladı. Fakat, genç varlığında her düşünceden daha kuvvetli olan bencilliği birden başını kaldırdı: “Hayır! Ben, yalnız ben, bu cins hakikat bezirgânlarından değilim” dedi. “Her yazım kuvvetle inandığım, kuvvetle hak bildiğim bir fikrin ifadesidir.”

Gerçekten, nefisini her türlü zevk ve refahtan yoksul kılarak ve her gün bir ölüm tehdidi ile karşılaşarak yarım bir sefalet içinde sürdüğü bu ateşli mücadele hayatını bazı küçük yalanlara dayanan düzmece bir şey saymak için çok insafsız olmak lâzım gelirdi. Ahmet Kerim, bu mücadelenin ne kadar umutsuzca ve menfaat gözetmeden yapıldığını pek iyi biliyordu. Kendi safında olanların günün birinde iktidar mevkiine geçebileceklerine hiç inanamıyordu. İnsana ikbal, saadet ve servet sağlayan kuvvetlerin hepsi de öbür tarafta idi. Ve hep öbür tarafta kalacaktı. Çünkü İttihat ve Terakki, bütün o kaba ve vahşî sertliğine karşı memlekette tek kudreti temsil ediyordu. Muhalefet ise olumsuz ve inkârcı anlayışların hastalıklı bir görünüşünden ibaretti. Ahmet Kerim, her dakika bu acı gerçekle yanyana yaşıyor ve İttihat ve Terakki ile, hiçbir ümide kapılmaksızın, hattâ bir uzak zafere bile ihtimal vermeyerek feragat içinde çarpışıyordu. Bu müthiş kudretle böylece yalnız başına çarpışmakta sonsuz bir zevk vardı. Yalnız başına mı? Evet 31 Mart İhtilâlinden sonra, iktidara gelen radikal devrimciler hükümetinin dehşetle kapadığı tenkit ve tartışma kapısı ilk

defa olarak *Nidayı Hakikat* gazetesinin kuruluşuyla açılmıştı. Ve bu gazetede, kendi imzasıyla yazı yazan iki yazardan biri de Ahmet Kerim'di. Herkesin sustuğu o yıldırma devrinde, gerçeği söyleyen bu iki yazarın sesi, bir zamanlar çölün içinden Orşilim beldesine haykıran Yahya Nebi'nin sesi gibi memleketin en ıssız köşelerine kadar yayılıyor ve kimini kızdırıyor, kimini ürkütüyordu. *Tevrat* geleneklerine göre Yahya Peygamber'in iman yaydığı çölde, biricik gıdası yaban balı ile çekirge imiş. Türkiye'nin muhalefet basını, Ahmet Kerim'e bu çeşitten bir gıda bile sağlayamıyordu. Annesinin, babasından kalma bir emekli maaşı ile idare etmeğe çalıştığı Teşvikiye'deki küçücük ev de olmasaydı, zavallı genç, sözün bütün manasıyla bir kaldırım serserisi haline girecekti.

Hasip Bey:

"İşte geldik!" der demez, Ahmet Kerim bir kâbustan uyanır gibi silkindi. Nişantaşı'nda, sessiz bir konak bahçesinin yarı açık kapısı önünde idiler. Hasip Bey, alışık bir tavırla bu kapıyı itti. Üç defa ses veren bir küçük çanın altından bahçeye girdiler. Güz mevsiminin ilk kuru yaprak yığınları ile yıllardan beri terkedilmiş bir yer hali alan bu bahçede Abdülhamid devrinin dillere destan olan ihtişamını hatırlatır hiçbir şey yoktu. Hafif bir iki devrim soluğu bu eski sadrazam konağının bahçesini hemen birkaç yıl içinde İstanbul'un en bakımsız tekke ve türbe bostanlarına çevirmişti.

Kapı açılırken sallanan çanın sesi içeride hiçbir hareket uyandırmadı. İki ziyaretçi evin bir köşesini teşkil eden bir camlıkta son bulan mermer merdivenlerden çıktılar. Hasip Bey biraz önce kapıyı nasıl ittiyse bu camlığın ziline de öyle bastı. İçeriden bir uşak bunlara doğru yürüdü. Bu uşak traşlı uzamış, ceketsiz bir adamdı. Hasip Bey, dostça ve aynı zamanda koruyucu bir tavırla gülümseyerek:

"Nasılsın bakalım, Osman Ağa?" dedi.